

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2001-2002

11 oktober 2001

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Vraag om uitleg van de heer Sven Gatz tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de samenwerkingsverbanden met Palestina

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, en tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de invoering van een gelijkvormige sportkaart voor alle Vlaamse studenten

Vraag om uitleg van de heer Julien Librecht tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de opleidingsachtergronden van de nieuw ingeschreven studenten in de departementen lerarenopleiding

Vraag om uitleg van de heer Etienne Van Vaerenbergh tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het tekort aan studentenkoten aan de universiteiten en andere onderwijsinstellingen

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de toepassing van het decreet houdende dringende maatregelen betreffende het lerarenambt (vervangingspool)

Vraag om uitleg van de heer Frans Ramon tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de kwaliteit van de voeding op school

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de investeringen in het wetenschappelijk onderzoek

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 11 oktober 2001

WAARNEMEND VOORZITTER : De heer André Van Nieuwkerke

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 14.48 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Sven Gatz tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de samenwerkingsverbanden met Palestina

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Gatz tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de samenwerkingsverbanden met Palestina.

De heer Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, voor alle duidelijkheid wens ik te zeggen dat mijn vraag werd ingediend vóór 11 september. De context is nu uiteraard iets anders maar daarom niet minder pertinent.

Begin jaren negentig leek er uiteindelijk een vreedzame regeling in de maak voor het Palestijns-Israëliisch conflict via de Oslo-akkoorden. Beide staten en volkeren waren bereid elkaars bestaansrecht te erkennen. Tien jaar na deze doorbraak worden zowel Israël als Palestina, zowel de Israëlische als de Palestijnse burgers getroffen door wederzijds blind geweld en terreur. Het wederzijds respect is zoek en kan niet groeien in een cultuur van haat. Toch lijkt men door die haat in een waanzinnige vicieuze cirkel terecht te zijn gekomen, aan beide zijden en bij hun respectieve bondgenoten ver buiten het conflictgebied. Het vredesproces heeft echter juist nood aan steun in plaats van aan polarisatie.

De Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse regering hebben in het verleden al projecten in de autonome Palestijnse gebieden gesteund. Een belangrijk

aspect van steun aan Palestina zou via het onderwijs moeten verlopen. Dit gebeurt al ten dele. De Universiteit Gent werkt actief mee aan het Peace-programma – Palestinian-European-American-Cooperation in Education – en werkt samen met verscheidene Palestijnse universiteiten. Deze samenwerking wordt door de Unesco ondersteund.

Het Center for Monitoring the Impact of Peace heeft onlangs een rapport gepubliceerd, consulterbaar op internet, over de beeldvorming van joden en Israël in de Palestijnse schoolboeken en van de Palestijnen en Arabieren in de Israëlische schoolboeken. Deze bevindingen zijn ook terug te vinden in een dossier uit het tijdschrift 'L'arche, mensuel du judaïsme français' getiteld 'Les enfants palestiniens à l'école de la haine'. Het betreft enerzijds Egyptische en Jordaanse schoolboeken en anderzijds Palestijnse werkboeken die deze schoolboeken begeleiden. Uit dit dossier blijkt dat dit pedagogisch materiaal vele voorbeelden bevat van – en ik wik mijn woorden – ongemeen anti-israëlisme, anti-judaïsme, anti-semitisme. De joden worden er als ras en als godsdienstbelevers omschreven als intrinsiek vals, onbetrouwbaar, enzovoort. Het door ons vandaag als tragisch ervaren anti-semitisme in Europa wordt in deze schoolboeken integendeel aangehaald als een argument waarom de joden niet deugen : het Westen haat ze ook, heeft ze al altijd gehaat. Deze schoolboeken lijken gekopieerd uit onze Westerse geschiedenis waar we niet graag op terugkijken. Uit het dossier blijkt ook dat deze schoolboeken kinderen van jongs af oproepen om zich als martelaar te offeren en tot geweld over te gaan.

Toen de Palestijnse autonome gebieden in 1994 bevoegd werden voor het onderwijs, hebben ze hier heel wat internationale steun voor gekregen, ook van de Europese Unie. Blijkbaar is er al heel wat van dit taalgebruik en opvattingen uit de nieuwe handboeken gebannen. De oude blijven echter in gebruik.

Gatz

Ik maak me geen illusies over de gevoelens van vele jongeren en inwoners uit Israël jegens de Palestijnen. Ik ken de Israëlische schoolboeken niet. Het feit dat de schoolboeken 'clean' zijn van dergelijke taal is uiteraard nog geen garantie dat er geen haatgevoelens leven bij de Israëlische jeugd.

Mevrouw de minister, ik besef dat de problemen zich ver van hier afspelen en dat onze middelen beperkt zijn. Toch kunnen we een rol spelen.

Wat zijn de krijtlijnen van het beleid van de Vlaamse regering ten aanzien van de Palestijnse gebieden? Zal er plaats zijn voor steun aan het plaatselijk onderwijs? Was u op de hoogte van de inhoud in de Palestijnse schoolboeken zoals weergegeven in het rapport van het CMIP? Welke stappen wil of kan de Vlaamse regering zetten om dit rechtstreeks of op Europees niveau aan te kaarten? Zijn er in dat verband ook problemen gerezen qua inhoud tussen de Universiteit Gent en de Palestijnse universiteiten?

Zelfs al is onze slagkracht kleiner dan die van andere grote Europese staten, toch moeten we vanuit onze pacifistische achtergrond en ervaring in vreedzaam federalisme alles in het werk stellen om ter plaatse een vreedzame samenleving tot stand te brengen.

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik sluit me aan bij de vraag van de heer Gatz. Het Vlaams Parlement heeft een resolutie goedgekeurd waarin de vredesproblematiek naar voren werd gebracht. Het doel was de inspanningen en de contacten te richten op de vrede.

Na 11 september speelt de EU duidelijk een sterkere rol in het Midden-Oosten. Vroeger was dat vooral Amerika. De inspanningen van Vlaanderen zijn dan ook niet onbelangrijk.

Mevrouw de minister, welke onderwijsprojecten zijn er nu bezig? Is er enige samenwerking inzake de leerboeken en de inhoud ervan?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, in de Septemberverklaring heeft de minister-president uitdrukkelijk ver-

wezen naar het Palestijns conflict. Iedereen is het erover eens dat het probleem dringend moet worden opgelost. Daartoe is een tweevoudige actie noodzakelijk. Enerzijds moet een Palestijnse staat worden opgericht en erkend. Anderzijds moet Israël worden erkend door de Arabische wereld. De Vlaamse regering zal op korte termijn een formeel standpunt innemen over de samenwerking met Palestina en Israël.

U vraagt of er plaats zal zijn voor steun aan het plaatselijk onderwijs. Gelet op de actuele labiele en heel delicate situatie in het Midden-Oosten is het nu niet opportuun om nieuwe vormen van samenwerking op te starten, noch met Palestina, noch met Israël. In een latere fase, als toekomstige vredesonderhandelingen tot resultaten leiden waardoor de stabiliteit in de regio terugkeert, kan Vlaanderen expertise op het vlak van onderwijs aanbieden aan de Palestijnse bevolking. We doen dit trouwens al voor andere bevolkingsgroepen. Dit zou bij voorkeur gebeuren via bestaande multilaterale kanalen.

U vraagt ook of ik op de hoogte ben van de inhoud van de Palestijnse schoolboeken en welke stappen ik onderneem om dit onderwerp in Europees verband aan te kaarten. Het probleem met de Palestijnse schoolhandboeken, dat ook in de rapporten van het CMIP wordt beschreven, is al langer bekend. Het Milanese dagblad *Il Giornale* heeft het reeds in oktober 2000 aangekaart. Wat later hebben diverse leden van het Europees Parlement vragen gesteld aan de Europese Commissie over financiële steun aan het Palestijnse onderwijs in het algemeen en over de steun aan de publicatie van schoolboeken voor Palestijnse scholen in het bijzonder. Wij treden het standpunt van de Europese Commissie bij. Die verzet zich tegen elke poging om het onderwijs te gebruiken als een middel om onverdraagzaamheid te propageren.

Wat de antisemitische uitlatingen in Palestijnse schoolboeken betreft, verwijst de Europese Commissie in haar antwoord van 9 juli 2001 naar een recent onderzoek van het Harry Truman Research Institute for the Advancement of Peace, waaruit blijkt dat de antisemitische vermeldingen in Palestijnse schoolboeken eigenlijk in officiële Jordaanse en Egyptische schoolboeken voorkomen die sinds 1967 ook op de Westelijke Jordaanoever en in de Gazastrook worden gebruikt. De studie geeft ook aan dat in de nieuwe handboeken de negatieve stereotiepe beeldvorming van joden en Israëli's aanzienlijk minder voorkomt dan in Egyptische en Jordaanse leerboeken. Een andere conclusie van de studie is echter dat Israëlische schoolboeken

Vanderpoorten

niet vrij zijn van stereotiepe beelden en eenzijdige opvattingen over de recente Israëliisch-Palestijnse geschiedenis. Het probleem met de Palestijnse schoolboeken is dus bekend in de Europese Unie. Het heeft dan ook weinig zin dat de Vlaamse regering dit nogmaals zou aankaarten in Europees verband. We zullen de zaak natuurlijk wel opvolgen.

U vroeg of er gelijkaardige problemen qua inhoud zijn gerezen tijdens de samenwerking tussen de UG en de Palestijnse universiteiten. De Universiteit Gent noch het departement Onderwijs hebben weet van dergelijke problemen. Het conflict tussen Palestina en Israël's heeft in de samenwerking tussen de Universiteit Gent en de Palestijnse gebieden nooit een rol gespeeld.

De voorzitter : De heer Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz : Ik dank de minister voor haar antwoord.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, en tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de invoering van een gelijkvormige sportkaart voor alle Vlaamse studenten

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Roegiers tot de heer Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, en tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de invoering van een gelijkvormige sportkaart voor alle Vlaamse studenten.

De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, bij het begin van een academisch jaar gaan veel universiteits- en hogeschoolstudenten op zoek naar zinvolle ontspanning als afwisseling voor het studiewerk.

Sport is na het klassieke studentenuitgaansleven, de belangrijkste vrijetijdsbesteding. De diverse

Vlaamse universiteitscampussen hebben de jongste jaren een ruim aanbod aan sportfaciliteiten uitgebouwd. Deze sportinfrastructuur is uiteraard in de eerste plaats bedoeld voor de studenten, maar wordt in de regel opengesteld voor iedereen.

De universitaire instellingen stippelen hierbij elk hun eigen tarievenbeleid uit. Studenten uit de eigen instelling worden via sportkaarten en voordeeltarieven aangemoedigd om sport te beoefenen. Derden betalen iets meer.

In het zwembad van het Gents Universitair Sportbeheer, het GUSB, betalen studenten 56 frank of 1,40 euro. Derden betalen er 202 frank of 5 euro. Aan de KU Leuven kunnen studenten een sportkaart kopen voor 600 frank. Derden, waaronder studenten buiten het raamakkoord, betalen 1000 frank. Daarmee kunnen ze een heel jaar zwemmen.

Over het algemeen is het tarievenbeleid van de Vlaamse universitaire instellingen inzake sportinfrastructuur heel ondoorzichtig en bovendien is het beleid er niet altijd even klantvriendelijk. Het is echter ergerlijk dat aan de Gentse universiteit enkel de eigen studenten kunnen genieten van de voordeeltarieven. Wie de pech heeft een student te zijn aan een hogeschool of aan een universiteit buiten Gent – en we weten allemaal dat niet alle studenten op kot zitten – betaalt 202 frank. U zult het met me eens zijn dat dit bijzonder duur is.

Ik pleit dan ook voor een doorgedreven samenwerking op sportief vlak tussen alle hogescholen en universiteiten. Dat zou kunnen leiden tot een transparant prijsbeleid waarbij alle universiteits- en hogeschoolstudenten gelijk worden behandeld.

Ik kreeg graag antwoord op de volgende vragen. In welke mate kunnen universiteiten zelf de tarieven bepalen voor hun sportinfrastructuur ? Wordt er overleg gepleegd met de geassocieerde en de niet-geassocieerde onderwijsinstellingen ?

Staan er, met het verdrag van Bologna in het achterhoofd, initiatieven op stapel voor een verdere samenwerking tussen universiteiten en hogescholen op het vlak van het gebruik van sportfaciliteiten en -infrastructuur ?

Kan sportinfrastructuur die behoort tot de infrastructuur van de onderwijsinstellingen worden beschouwd als openbaar ? Kan die derhalve worden beschouwd als een aanvulling op gemeentelijke of provinciale sportinfrastructuur ?

Roegiers

Denkt u aan het invoeren van een eenvormige sportkaart voor alle hogeschool- en universiteitsstudenten in Vlaanderen en in Brussel ? Denkt u daarbij aan concrete initiatieven ? Hebt u in dit verband al een timing in het achterhoofd ?

Overweegt u, ten slotte, om nog bijkomende maatregelen te treffen om de sportbeoefening bij studenten te promoten ?

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, ik ben zeer ontroerd door de bekommernissen die hier worden geuit. Ik vind het ontzettend belangrijk dat jongeren sporten en dat men in dit verband de nodige maatregelen wil treffen. Ik wil in deze discussie evenwel nog een ander relevant element naar voren brengen.

De hogescholen en universiteiten beschikken over sociale toelages. Vaak beslissen de studenten zelf over de aanwending ervan. In dit kader lijkt het me wenselijk om voor bepaalde aspecten van de dienstverlening een Vlaams initiatief te nemen. Ik heb in dit verband al eens gevraagd of het niet wenselijk zou zijn om met de verschillende SOVO's en de universiteiten die een sociale toelage beheren een platform te creëren. In het kader van de gemeenschappelijke dienstverlening zou deze gesprekspartner op Vlaams niveau onder meer bulkcontracten kunnen aangaan. Sportkaarten kunnen hier een onderdeel van vormen. Hetzelfde geldt, bijvoorbeeld, voor kaarten voor het openbaar vervoer. In dit kader zou het mogelijk worden om voor een gemeenschappelijke dienstverlening voorafnames te doen van de sociale toelages. Hoewel die dienstverlening wenselijk is, moeten de instellingen de kans krijgen om dit zelf te bepalen.

Een dergelijk platform bestaat momenteel niet. Ik weet dat deze vraag ook bij de studenten leeft. Ik weet tevens dat de verschillende SOVO's, organisaties die binnen de universiteiten en hogescholen functioneren, zich als gesprekspartner zouden willen verzamelen. Op die manier zouden ze voor de overheid een belangrijke gesprekspartner worden. Zo zouden ze, in het kader van een gemeenschappelijke dienstverlening voor heel Vlaanderen, ook de minister van Sport kunnen aanspreken.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, aangezien de universiteiten autonoom zijn, kunnen ze elk afzonderlijk tarieven voor sportbeoefening bepalen. De universiteiten dienen hierbij rekening te houden met de kostenstructuur. Zowel de exploitatiekosten en de afschrijvingen van de sportvoorzieningen als de financiële draagkracht van de beoogde doelgroepen worden hierin verrekend. Aangezien de exploitatie-inkomsten niet volstaan om de kosten te dekken, worden de sportvoorzieningen vanuit de sociale toelages en vanuit het eigen patrimonium gesubsidieerd. In het vakgebied lichamelijke opvoeding worden de sportvoorzieningen tevens voor studiedoeleinden gebruikt.

Over deze tarieven wordt geen overleg gepleegd met de andere onderwijsinstellingen in het raamakkoord. De sportinfrastructuur van de universiteiten en de hogescholen binnen een samenwerkingsverband staat wel ter beschikking van alle studenten en personeelsleden. Voor hen geldt een voorkeurtarief, ongeacht aan welke instelling binnen het samenwerkingsverband ze studeren of werken. Instellingen waarmee momenteel geen samenwerkingsakkoord bestaat of die in de toekomst geen associatie met de universiteit zullen aangaan, vallen buiten de regeling van de voorkeurtarieven.

In het Verdrag van Bologna zijn geen specifieke regels opgenomen over de verdere samenwerking tussen universiteiten en hogescholen op sportief vlak. In het kader van de associaties wordt wel gestreefd naar een doelmatiger gebruik van de bestaande infrastructuur en naar het bundelen van de krachten bij de organisatie van de sociale voorzieningen voor studenten.

Na de vorming van associaties, die momenteel volop bezig is, zullen nagenoeg alle studenten hoger onderwijs tegen een voordelig tarief gebruik kunnen maken van een kwaliteitsvolle sportinfrastructuur. In de regel genieten studenten ook van voordeeltarieven bij het gebruiken van de gemeentelijke en de provinciale sportinfrastructuur.

Aangezien de sportinfrastructuur door de universiteiten volledig in eigen beheer wordt uitgebaat, wordt ze niet als openbaar beschouwd. Dit betekent dat het hier geen aanvulling op de gemeentelijke of op de provinciale sportinfrastructuur betreft.

Sporten bevordert de sociale integratie en de gezonde lichaamsontwikkeling van de studenten. Bijgevolg is een goede en betaalbare sportinfrastructuur voor elke student van groot belang.

Vanderpoorten

Ik overweeg het invoeren van een sportkaart voor studenten in het hoger onderwijs niet. Het bezit van een studentenkaart biedt studenten immers al ruime mogelijkheden om op sociaal, cultureel en sportief vlak van allerlei voordeeltarieven te genieten.

Het ontstaan van associaties zal de bestaande mogelijkheden voor studenten transparanter maken en verbreden. Dit is een van de bedoelingen van de associaties, waar momenteel volop aan wordt gewerkt.

Hoe we dit naar studenten van andere associaties kunnen uitbreiden, moeten we nog eens nader bekijken. Ik ben evenwel van mening dat momenteel op dit vlak een dynamiek ontstaat. Deze dynamiek zou kunnen evolueren tot een Vlaams platform dat alle studenten in Vlaanderen op dezelfde manier behandelt. Mijns inziens zal dit automatisch uit de bestaande voorzieningen voortvloeien. Indien dit niet gebeurt, ben ik bereid om dit te stimuleren en van nabij op te volgen.

De voorzitter : De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers : Ik zal proberen om dit samen met de minister verder op te volgen. Indien zou blijken dat het niet gebeurt, kunnen we hier nog eens op terugkomen en de nodige initiatieven nemen.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Ik ben zeer tevreden met het antwoord van de minister. Ik wil er wel nog even op wijzen dat ik nooit heb gezegd dat een Vlaamse sportkaart alles zou oplossen. Dit zullen de studenten zelf moeten bepalen.

Minister Marleen Vanderpoorten : Het belangrijkste is dat de dynamiek wordt gelanceerd en dat de studenten initiatieven nemen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Julien Librecht tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de opleidingsachtergronden van de nieuw ingeschreven studenten in de departementen lerarenopleiding

De voorzitter : Aan de orde is de vaag om uitleg van de heer Librecht tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de opleidingsachtergronden van de nieuw ingeschreven studenten in de departementen lerarenopleiding.

De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht : Mijnheer de voorzitter, vroeger was de normaalschool haast de universiteit van de kleine man. Er werd gerekruteerd in de vierde graad van de lagere school. De meest be-gaafde leerlingen kregen de kans om voort te studeren. Voor de ouders, die vaak van zeer bescheiden komaf waren, was dit aanbod een hele eer. Indien hun kind schoolmeester werd, betekende dit een gevoelige verhoging van hun status.

Op die manier zijn indertijd veel mensen schoolmeester geworden. Vaak moesten ze zeer hard werken om de maatschappelijke hoogte van hun meer fortuinlijke gezellen te benaderen. Toch hebben heel wat van die schoolmeesters het gemaakt in de maatschappelijke, pedagogische, intellectuele en politieke wereld. Hun inhoud, inzet en bekwaamheid waren een stevige wissel op de waardering van het beroep.

Ondertussen is er heel wat veranderd. Studierichtingen, studie-indelingen, maatstaven en maatschappelijke oriënteringen zijn grondig gewijzigd. Hoewel ik hier nu niet op wil ingaan, vraag ik me toch af of al die veranderingen wel een goede zaak zijn geweest.

Het aantal inschrijvingen aan de diverse departementen voor lerarenopleiding kent momenteel een forse stijging. In haar antwoord op een vraag van de heer Vanleenhove heeft de minister hierover al uitvoerig tekst en uitleg verschaft. Ik wil me in deze vraag dan ook beperken tot de inhoudelijke consequenties van dit fenomeen.

Librecht

Met doorgedreven reclame kandidaten werven en aanvaarden is een zaak. Bekwame en toegewijde leraren vormen is een heel andere zaak. Momenteel circuleert het gerucht dat de grotere toevloed aan de hogescholen omgekeerd evenredig zou zijn met de intellectuele bagage van de nieuwe kandidaten. Indien zou blijken dat dit gerucht klopt, zou dit op langere termijn de waarde van het beroep en de herwaardering van de leerkracht niet ten goede komen.

Men staat hier voor een dilemma. In het licht van het nijpende lerarentekort kan men zoveel mogelijk kandidaten aanvaarden en de lat inzake intellectuele en pedagogische vermogens zo laag mogelijk leggen. Men kan ook de ernst van het beroep waarden en de nodige voorwaarden en selecties voor de kandidaten behouden. In dat laatste geval moet men dan wel weer rekening houden met het falen van een aantal gegadigden, waardoor een van de positieve punten van deze nieuwe trend verloren zou gaan. Mevrouw de minister, om te toetsen of deze geruchten op enige waarheid berusten en om een en ander te kunnen duiden, wil ik u als specialist terzake de volgende vragen voorleggen. Hebt u gedetailleerde gegevens over de studierichtingen die de nieuwe kandidaten hebben doorlopen? Is er, vergeleken met vroegere academiejaren, een trendbreuk in de intellectuele en agogische startpositie van de kandidaten vast te stellen? Worden er bij de nieuwe inschrijvingen voorwaarden gesteld inzake eventuele vaardigheden en een eventuele geschiktheid die een slagen in een studie en in een beroep laten vermoeden?

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik beschouw de heer Librecht als een zeer genuanceerd man, hoewel hij behoort tot het Vlaams Blok. Zijn vraag is vandaag ook zeer genuanceerd gesteld, hoewel ze oorspronkelijk niet zo genuanceerd was. Dat verbaast me. Vandaag heeft hij het over 'de waardering van het beroep', over 'geruchten' en gebruikt hij het woordje 'zou'. In de schriftelijke vraag stelt hij echter nadrukkelijk dat de intellectuele en agogische bagage van de kandidaten evenredig daalt. Het voorwaardelijke aspect is in deze schriftelijke vraagstelling niet aanwezig.

Ik wil genuanceerd ingaan op de vraag van de heer Librecht, maar toch vraag ik me af wat het Vlaams Blok hiermee van plan is. Voor mij bevindt dit zich

immers op het randje van het ondemocratische. Misschien ligt het aan mij, maar ik krijg de indruk dat ervoor wordt gepleit de intellectuele en agogische bagage voor de toestroom naar een opleiding te screenen. Dan is het hek natuurlijk van de dam. Zo zet men niet alleen de vrije toegang tot het hoger onderwijs op de helling, maar ook deels de democratisering ervan. Ik hoop dat dit niet de achtergrond is van deze vraag vanwege de heer Librecht en het Vlaams Blok. Moeten we dan niet gaan schiften volgens het IQ, opdat men kan worden toegelaten tot een en ander? Ik verwijs naar de zitting van deze ochtend. Bovendien komt men dan terecht in het debat over een toegangsexamen of een numerus clausus voor opleidingen. Waar is men dan mee begonnen, en waar gaat dat heen? Bovendien betekent een stijging van het aantal inschrijvingen voor een bepaalde opleiding vaak ook een daling van het aantal inschrijvingen voor een andere.

De minister antwoordde vorige week nog op een vraag terzake van de heer Vanleenhove. In de opleidingen verpleegkunde zijn er minder inschrijvingen. Een versoepeling van de toelatingsvoorwaarden voor de opleiding burgerlijk ingenieur leidt tot een daling van het aantal inschrijvingen aan universiteiten voor andere opleidingen natuurwetenschappen. We zien dat daar verschuivingen zijn, maar we gaan daar niet een en ander bepalen, al dan niet op voorhand. Meer inschrijvingen betekent niet noodzakelijk dat de kwaliteit daalt. Dat zou een verkeerde correlatie zijn. Het zou een blijk zijn van weinig vertrouwen in de kwaliteit van de opleiding en de wil om de opleiding op eenzelfde niveau te behouden. Ik was genuanceerd in mijn reactie, maar wou toch mijn vrees voor de ondertoon van de vraag verduidelijken. Ik wil ervoor waarschuwen welke weg men bewandelt indien men kandidaten gaat screenen op hun intellectuele en agogische bagage. Vandaag zeggen we dat het diploma hoger secundair onderwijs volstaat. Ik zou daar niet graag opnieuw van afwijken.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Ik weet dat ik nu misschien een heel gevaarlijke gedachtegang ontwikkel, maar ik vind het belangrijk dat we, in het kader van de toegang tot de lerarenopleiding, weten wie in die opleiding van start gaat, zodat we op de juiste wijze kunnen begeleiden. Er is net een studie over de lerarenopleiding verschenen, waarin men vaststelt dat er een dreiging bestaat tot nivellering van deze opleiding, die mee wordt bepaald door de instroom in die opleiding. Het is heel logisch dat dit een risico is. Ik wil helemaal niet pleiten voor het afbou-

Sannen

wen van de open toegankelijkheid tot die opleiding, integendeel. Maar het is wel zeer belangrijk dat we ons inzicht in de instroom mee in overweging nemen bij de begeleiding en de opleiding zelf. Dan kan daar worden gecorrigeerd, zodat er geen nivellering optreedt. Zo zou er een mogelijke nivellering zijn inzake taalbeheersing. Daarmee zou het sterk bergaf gaan. Taal en taalbeheersing vormen een belangrijk onderdeel in het lerarenberoep. We moeten daar oog voor hebben. Maar ik ga er van uit dat dit hier wel aan bod zal komen, naar aanleiding van de bespreking van de evaluatie van de lerarenopleiding. We moeten onze ogen niet sluiten en doen alsof er niets is veranderd. Blijkbaar is er wel wat gewijzigd bij de instroom. Als we in de opleiding doen wat we vroeger deden, dan zou dit blijkbaar aanleiding geven tot die nivellering. Dat moeten we te allen prijze vermijden. We moeten die instroom goed in kaart brengen, en analyseren wat de problemen zijn en waarvoor we meer aandacht moeten hebben. Zo vermijden we die nivellering en zullen we zorgen voor dezelfde lerarenkwaliteit.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de voorzitter, in tegenstelling tot de heer Van Baelen ben ik gecharmeerd door de vraagstelling van de heer Librecht. De manier waarop de heer Van Baelen hierop inspeelt, verbaast me. Als ik de vraag goed heb begrepen, gaat dit over de essentie van het onderwijs. Het gaat namelijk over de kwaliteit ervan. Mevrouw de minister, ik blijf bij mijn standpunt terzake : tot op heden ben ik er gerust in. Tot op heden was en is ons onderwijs inhoudelijk en kwalitatief goed, zonet zeer goed. Uit enquêtes blijkt ook dat de bevolking vertrouwen stelt in het onderwijs. Wel stel ik me vragen over de toekomst. Dan gaat het over het te voeren beleid. Ik ken de vragen die de heer Librecht naar voren brengt. We moeten eerlijk zijn. De heer Sannen wees er reeds op. We kunnen niet doen alsof we het niet zien. In de loop van de jaren zijn er wijzigingen geweest wat de instroom betreft. Dan is het zaak dit te verhelpen. Men kan de lat niet erg laag leggen, want dan hypothekeert men de toekomstige kwaliteit van het onderwijs. Maar men kan wel bijsturen als men daadwerkelijk vaststelt dat er iets aan de hand is met de instroom. Zoals de heer Sannen zegt, moet men voor de nodige extra inbreng zorgen voor de begeleiding van leraren. Daarnaast, mevrouw de minister, moet uw aandacht gaan.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Ik sluit me aan bij het betoog van de heer Vandenbroeke. Maar er is meer aan de hand. Ook ik hoor dat er bepaalde geruchten en indrukken leven. Tot nu toe is daar bij mijn weten geen systematisch onderzoek naar gebeurd. Toch ben ik geneigd de docenten die deze signalen geven ernstig te nemen. Er zal wel iets gaande zijn dat minstens onze aandacht vergt. De vraag is hoe men dat pedagogisch kan verhelpen. De vraag is hoe we van het onderwijs een boeiende plek kunnen maken, die mensen uitdagend vinden. Ook de 'besten' moeten er een uitdaging in vinden. We moeten wel definiëren wie we met de besten bedoelen. Gaat het om de meest intellectuelen of de meest socialen ?

Het beroep wordt voorgesteld als een uitdaging. Het mag echter niet worden ervaren als een fuik. Het onderwijs geeft enerzijds het signaal dat er vacatures zijn. Anderzijds biedt het een pedagogische uitdaging, maar in de huidige malaise komt dat signaal niet door. We hebben dat ook gemerkt met de verpleegkundigen. Als het slecht gaat in het beroep, voelt men dat ook bij diegenen die voor de opleiding kiezen. Het onderwijs moet mensen een uitdaging bieden zodat ze er hun leven aan willen wijden.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer Vandenbroeke, het heeft in essentie te maken met de waardering van het beroep. Het staat buiten kijf dat we de kwaliteit van het onderwijs op niveau moeten houden. Er is wel een verschil tussen oog hebben voor vorming vóór men een opleiding start of tijdens de opleiding. Het moment is erg belangrijk. De heer Librecht is bijzonder voorzichtig in zijn mondelinge vraag. Geschreven was dat enigszins anders en dat doet me andere dingen vermoeden. Daar sta ik als democraat huiverachtig tegenover. Als het tijdens de opleiding gebeurt, heb ik er geen enkel probleem mee. Wat zijn echter de criteria waarmee men intellectuele en agogische vaardigheden kan toetsen voor men de opleiding begint ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, vooraleer op de grond van de vraag in te gaan, wil ik de commissieleden eerst de resultaten medelen van de telling van het aantal inschrijvin-

Vanderpoorten

gen in de departementen lerarenopleiding op 2 oktober 2001. De aantallen bevestigen dat we steeds heel voorzichtig moeten zijn met een getallendans in de loop van de maand september. Zo kon ik op 11 september 7892 inschrijvingen in het eerste jaar van de lerarenopleidingen van één cyclus in de hogescholen noteren. Vandaag zijn er dat 9337, dus 1445 meer. Deze nieuwe toestand kunnen we als relatief stabiel aannemen hoewel ook de maand oktober nog jaarlijks voor fluctuaties zorgt. Sommigen stappen in de opleiding, anderen stappen eruit.

De huidige opname op 2 oktober 2001 en op 2 oktober 2000 levert een volgend beeld op van het eerste jaar van de opleiding. In de opleiding voor leraar kleuteronderwijs zijn er 286 studenten meer dan vorig jaar. Nu zijn er 1955, vorig jaar 1669. Dat is een stijging van 17 percent. In de opleiding voor leraar lager onderwijs zijn er 187 meer. Vorig jaar waren er 3272, dit jaar zijn er 3459 inschrijvingen. Dat is een stijging met 5,7 percent. In de opleiding voor leraar secundair onderwijs groep 1 zijn er 205 meer. Vorig jaar waren er 3718 inschrijvingen, dit jaar 3923. Dat is een stijging met 5,5 percent.

We kunnen hieruit concluderen dat er alleen een forse toename is in de opleiding tot leraar kleuteronderwijs. Dat is een beetje bevreemdend omdat er momenteel zeker nog genoeg, zoniet te veel beschikbare leraren voor het kleuteronderwijs zijn. Nochtans fungeert nagenoeg de helft van de afgestudeerde leraren kleuteronderwijs geheel of gedeeltelijk in het lager onderwijs, waar het tekort aan leraren schrijnend is. De stijging van het aantal inschrijvingen in deze opleiding is dus wel verheugend, maar zeker onvoldoende om de grote noden te kunnen opvangen. De meeste directies zijn heel tevreden over de inzet van de kleuteronderwijzers in het lager onderwijs. Dat beantwoordt echter niet helemaal aan de doelstelling van de mensen zelf.

Ten gronde nu over de vraag of de rekrutering van meer kandidaat-leraren gepaard gaat met kwaliteitsverlies. In het academiejaar 2000-2001 noteerde men in het eerste jaar in de hogescholen volgende gecontroleerde gegevens op 1 februari 2001. Merk op dat de totalen lager liggen dan op 2 oktober 2000, omdat er natuurlijk een paar studenten uit de opleiding stapten. Vorig jaar was het aantal eerstejaarsstudenten op 1 februari 2001 : 1604 leraren kleuteronderwijs, 3075 leraren lager onderwijs en 3675 leraren secundair onderwijs, groep 1.

Als we het percentueel aandeel van de onderwijsvorm van het secundair onderwijs van de eerstejaars noteren, krijgen we volgend beeld. In het kleuteronderwijs kwam 20,8 percent van de eerstejaars uit het ASO, 3,3 percent uit het KSO, 58,7 percent uit het TSO en 17,3 percent uit het BSO. Voor het lager onderwijs komt 48,8 percent uit het ASO, 1,6 percent uit het KSO, 48 percent uit het TSO en 1,6 percent uit het BSO. In de groep secundair onderwijs groep 1 komt 51,7 percent uit het ASO, 2,5 percent uit het KSO, 42,7 percent uit het TSO en 3,1 percent uit het BSO. In elke groep is er een groot aandeel van het TSO, wat vroeger veel minder het geval was.

Op grond van de gegevens van de opleidingsinstuten lijken deze gegevens relatief constant voor de laatste drie academiejaren, op een stijging van het aandeel van het BSO in de opleiding tot leraar kleuteronderwijs na. De slaagpercentages van de eerstejaars in het academiejaar 1999-2000 naargelang van de gevolgde onderwijsvorm in het secundair onderwijs, leveren de volgende resultaten op. In het kleuteronderwijs slaagt 67,9 percent van de ASO-studenten, 52,9 percent van de KSO-studenten, 55,2 percent van de TSO-studenten en 28,2 percent van de BSO-studenten. Voor de opleiding leraar lager onderwijs slaagt 68,5 percent van de ASO-studenten, 49,2 percent van de KSO-studenten, 34,3 percent van de TSO-studenten en 12,5 percent van de BSO-studenten. Voor de opleiding leraar secundair onderwijs groep 1 slaagt 62,1 percent van de ASO-studenten, 40,3 percent van de KSO-studenten, 42,9 percent van de TSO-studenten en 27,2 percent van de BSO-studenten.

Hier kan men ten hoogste een aantal tendensen vaststellen. Grote voorzichtigheid is geboden omdat alleen een uitgebreide tijdreeks en een doorgedreven analyse voor voldoende duidelijkheid kunnen zorgen. In het algemeen is wel vastgesteld dat de studenten van het eerste jaar lerarenopleiding in de hogescholen meestal niet tot de kopgroep van de laatstejaarsleerlingen van het secundair onderwijs behoren.

Er heerst onduidelijkheid over de verhoogde instroom van afgestudeerden van het BSO in de opleiding tot leraar kleuteronderwijs. Het vermoeden rijst dat deze jongeren een zwakkere vooropleiding hebben gehad en bijvoorbeeld over een minder ontwikkelde taalbeheersing beschikken. De opleiders zien daarin geen probleem en beweren dat zij hun kwaliteitsstandaard hoog houden. Hierdoor is het voor deze eerstejaarsstudenten niet zo gemakkelijk om te slagen. Dit blijkt ook uit de globale slaagpercentages. Die tonen het grote belang aan

Vanderpoorten

van de studiekeuze en van de overgang van het secundair naar het hoger onderwijs. De directies van de lerarenopleidingen stellen dikwijls een grote discrepantie vast tussen het theoretische gedeelte en het element creativiteit dat in de opleiding voor kleuteronderwijs belangrijk is. Op het theoretische vlak wordt soms minder goed gescoord, maar op het vlak van de creativiteit is de score dikwijls hoog.

In het algemeen is vastgesteld dat de motivering van de eerstejaarsstudenten in de opleidingen voor leraar van het lager en het kleuteronderwijs van goed tot zeer goed was in te schatten. Voor de opleiding tot leraar secundair onderwijs groep 1 blijkt de studiekeuze voor meer dan de helft van de eerstejaarsstudenten een tweede, zo niet een derde keuze te zijn. Dit komt de positieve motivering wellicht niet ten goede. De hogescholen stellen nochtans geen voorafgaande voorwaarden inzake vaardigheden en geschiktheid die de kansen op slagen determineren. Zij zouden dit ten hoogste informatief mogen doen, vermits het bezit van het diploma secundair onderwijs de toegang tot de lerarenopleiding absoluut garandeert.

De voorzitter : De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht : Ik dank de minister voor haar uitvoerig antwoord. Ik wilde mijn vraag alleen aan de deskundigheid van de minister toetsen. Ik sta verwonderd over de ongenueanceerde reactie van een collega over zaken die aan deze vraag voorbijgingen. Ik heb uit de botsing tussen de ideeën en het antwoord van de minister veel bijgeleerd.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Etienne Van Vaerenbergh tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het tekort aan studentenkoten aan de universiteiten en andere onderwijsinstellingen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Vaerenbergh tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het tekort aan studentenkoten aan de universiteiten en andere onderwijsinstellingen.

De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, de vraag die ik stel is een zeer actuele vraag omdat het nieuwe academiejaar aan de universiteiten en andere onderwijsinstellingen net is geopend. Het probleem om een betaalbaar kot te vinden is weer volop aan de orde. De KU Leuven zou zo'n 26.000 studenten hebben. Daarvan zouden 19.500 of 76 percent op kot verblijven. De hogescholen zijn goed voor 3000 studenten en iedereen heeft een kamer nodig.

Recent werd het kamerdecreet dat tijdens de vorige legislatuur werd goedgekeurd, ingevoerd. Dit heeft de kwaliteit van de koten goed gedaan, maar er zijn ook problemen door ontstaan. Zo wil men in Leuven een stop invoeren.

Mevrouw de minister, bestaat er een tekort aan koten in Vlaanderen ? De mogelijkheid bestaat dat vraag en aanbod niet goed op elkaar zijn afgestemd. Als het antwoord positief is en er een tekort aan betaalbare koten bestaat, hoe kunnen de minister of de Vlaamse regering dan positief aan een oplossing bijdragen ?

De voorzitter : Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren : Ik denk dat dit een te rechte vraag is en dat de tekorten aan koten op sommige plaatsen allicht te wijten zijn aan het kamerdecreet. In welke mate voeren de minister van Onderwijs en de minister van Huisvesting overleg over de implementatie van dit kamerdecreet ? Op basis van overleg zou het kamerdecreet eventueel kunnen worden gewijzigd zonder afbreuk te doen aan de uitgangspunten, namelijk de kwaliteit van de koten opvoeren.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, de problematiek van de huisvesting van de studenten van het hoger onderwijs behoort niet tot de kerntaken van het departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap.

Dit betekent echter niet dat het ons niet interesseert. De Vlaamse onderwijsoverheid beschikt niet over gegevens inzake de beschikbaarheid van het aantal studentenkoten, noch over de kostprijs ervan. De Vlaamse onderwijsoverheid verleent aan de universiteiten en aan de VZW Sociale Voorzieningen – SOVO – van de hogescholen middelen die

Vanderpoorten

worden aangewend voor de sociale voorzieningen van de studenten. De universiteiten en SOVO kunnen deze middelen onder meer aanwenden om tussen te komen in de uitgaven van de studenten voor hun huisvesting. De overheid heeft terzake aan de universiteiten en aan SOVO evenwel een zeer ruime autonomie verleend. De overheid komt niet tussen in het opstellen van prioriteiten en in het concreet beleid van de universiteiten en SOVO inzake sociale voorzieningen. Het behoort volledig tot de verantwoordelijkheid van de minister bevoegd voor huisvesting om te oordelen over het nut van een overleg over deze problematiek. Als minister Gabriëls het initiatief neemt, is de Vlaamse onderwijsoverheid bereid om, met respect voor de vigerende hogeronderwijscultuur, constructief aan een dergelijk overleg deel te nemen. Ik stel vast dat u deze vraag ook aan minister Gabriëls wilde stellen, misschien moet u uw poging herhalen.

De praktijk leert ons dat de noden van de studenten aan wijzigingen onderhevig zijn. Ze zijn vooral op zoek naar appartementen, studio's of zelfs woningen die dan met andere studenten worden gedeeld. De traditionele 'koten' zijn minder in trek. Er zijn wel nieuwe initiatieven van samenwerkingsverbanden te verwachten. Het is alleszins geen kerntaak voor de overheid.

De voorzitter : De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Ik dank de minster voor haar antwoord. Voorzien in studentenkotens is geen kerntaak van onderwijs, maar het is wel degelijk een zaak van huisvesting. U ontmoet minister Gabriëls elke week op de ministerraad. Misschien kunt u met hem hierover eens een goed gesprek voeren, zodat we daar volgend jaar niet meer op moeten terugkomen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de toepassing van het decreet houdende dringende maatregelen betreffende het lerarenambt (vervangingspool)

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Meyer tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de toepassing van het decreet houdende dringende maatregelen betreffende het lerarenambt (vervangingspool).

De voorzitter van de commissie is inschikkelijk geweest toen hij de vraag ontvankelijk heeft verklaard. De vraag is eigenlijk een batterij van vragen, waarvan het grootste gedeelte vragen naar statistisch materiaal zijn. Het venijn zit echter in de staart ; in de laatste vragen over de toepassing van het decreet.

De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik neem akte van uw beschouwingen bij mijn vraag. Ik vermoed dat mijn vraag is weerhouden omwille van die laatste vragen. Het decreet van 8 juni 2000 houdende dringende maatregelen betreffende het lerarenambt bevatte reeds een eerste reeks noodmaatregelen om het lerarentekort op te vangen. Een van die dringende maatregelen is de vervangingspool. Dankzij de vervangingspool wil men de arbeidsomstandigheden van de leerkrachten verbeteren die als vervanger – interimaris – aan het werk zijn, want men wil hen de zekerheid bieden van werk en inkomen gedurende een volledig schooljaar.

Volgens artikel 44 van het decreet van 8 juni 2000 moet de Vlaamse regering de vervangingspool op het einde van het tweede werkingsjaar evalueren en hierover een gemotiveerde mededeling aan het Vlaams Parlement voorleggen. Onmiddellijk na de start van het schooljaar was echter al duidelijk dat de vervangingspool een aantal tekorten vertoonde die onmiddellijk moesten worden aangepakt. Voor het reces zijn daarom verscheidene wijzigingen aan het decreet aangebracht. Het is dan ook wenselijk

De Meyer

om bij de start van het schooljaar te analyseren hoe de implementatie van het aangepaste decreet in de scholen verloopt. Ik stel vast dat in mijn streek de vervangingspool niet optimaal werkt. Vandaag las ik in de krant dat 2.000 leerkrachten in de vervangingspool zijn opgenomen, maar dat er 4.000 vacatures zijn. Is het juist dat er 2.000 leerkrachten te kort zijn ?

Ik wil de minister daarover de volgende vragen stellen. Hoeveel scholen hebben zich dit schooljaar ingeschreven ? Hoeveel vacatures voor de pool zijn uitgesplitst per niveau ? Hoeveel effectieve poolleden zijn er per niveau ? Welke bekwaamheidsbewijzen leggen de opgenomen poolleden voor ? Hoeveel ankerscholen zijn er aangeduid ? Hoeveel effectieve toewijzingen aan ankerscholen – per niveau en per net – zijn er ? Hoeveel vacatures zijn niet opgevuld ? In welke ambten zijn er tekorten ? In welke ambten zijn er meer kandidaten dan vacatures ? Zijn er opvallende regionale verschillen ? Hoe wordt de uitgestelde start van de werking van de vervangingspool ervaren ? Hoe verliep dit jaar de inbreng van de VDAB ? Ging dat vlotter dan vorig schooljaar ? U zult zich herinneren dat er bij de evaluatie daarover veel kritiek is geuit. Hoe is dit schooljaar de uitsplitsing van lesopdrachten verlopen ? In welke mate hebben de scholen gebruikgemaakt van het appreciatierecht om een toegewezen leerkracht te weigeren ? Tijdens de hoorzitting werden hier heel wat vragen over gesteld. Wat is de stand van zaken inzake de zelfstandige stage ?

Mijn vragen komen nogal vroeg in het schooljaar. Wellicht zullen we later nog moeten terugkomen op dit onderwerp. Mijns inziens is het evenwel nuttig dat we nu reeds alle beschikbare informatie krijgen.

De voorzitter : Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren : Mevrouw de minister, ik maak van de gelegenheid gebruik om de slechte bereikbaarheid van de VDAB-afdeling in Roeselare aan te kaarten. Mensen die niet zijn geselecteerd voor de vervangingspool krijgen een briefje waarin de afwijzing wordt bekendgemaakt, zonder enige verdere opgave van redenen. Wie meer informatie wil en de VDAB probeert te bereiken, kan in Roeselare lang wachten. Het blijkt praktisch onmogelijk om deze afdeling telefonisch te bereiken. Gemeentelijke ambtenaren, het schoolbestuur en de potentiële leerkrachten kunnen dus nergens terecht voor enige uitleg. Ik heb dan ook al heel wat

zeer ontmoedigde jonge mensen ontmoet. Helaas kan ik hen niet helpen, want ik slaag er al evenmin in om iemand van de VDAB-Roeselare aan de lijn te krijgen.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer De Meyer, mijn antwoord op uw vraag bestaat vanzelfsprekend uit een lange opsomming van cijfers.

Dit jaar hebben zich 1292 basisscholen ingeschreven, waarvan 390 van het gemeenschapsonderwijs, 507 van het officieel en 395 van het vrij onderwijs. Voor het secundair onderwijs gaat het om 1019 scholen, waarvan 258 van het gemeenschapsonderwijs, 98 van het officieel en 663 van het vrij onderwijs. Er zitten 1247,5 vacatures voor het basisonderwijs in de pool, en 2296 voor het secundair onderwijs. Er werden 590 effectieve poolleden opgenomen voor het basisonderwijs en 1290,7 voor het secundair onderwijs.

De opnames via aanstelling in de ankerschool zijn momenteel volop bezig. Op deze vraag kan daarom nog niet worden geantwoord.

De aanduiding van de ankerscholen gebeurt door de scholengemeenschappen, scholengroepen en inrichtende machten, die autonoom beslissen welke scholen als ankerscholen zullen optreden. Dit is een wisselend gegeven dat tot de exclusieve bevoegdheid van deze entiteiten behoort. De aanduiding van de ankerschool moet gebeuren binnen de tien werkdagen na 5 oktober 2001. Het is dus nog te vroeg om te kunnen antwoorden op de desbetreffende vragen.

In het basisonderwijs zijn 657,5 vacatures niet opgevuld, of 52 percent van de behoefte. In het secundair onderwijs gaat het om 1165 vacatures of 50,7 percent. De voornaamste tekorten doen zich voor bij de onderwijzers, waarvan er 82 tekort zijn in het buitengewoon onderwijs en 484 in het gewone onderwijs.

Er zijn 2,7 open vacatures voor leermeester zedenleer. Voor kleuteronderwijzers zijn er 86 vacatures. Er is een tekort van 1,5 leermeesters katholieke godsdienst. Voor kleuteronderwijzers in het buitengewoon onderwijs bestaat er een halve oningevulde vacature.

Het vak lichamelijke opvoeding is zowel in het gewoon als in het buitengewoon secundair onderwijs volledig ingevuld. Ook voor het vak algemene en

Vanderpoorten

sociale vorming is er in het buitengewoon secundair onderwijs alvast geen probleem.

Aan sommige leraars zijn er in het secundair onderwijs evenwel grote tekorten, dat wil zeggen van meer dan 20 fulltime equivalenten. Voor leraars aardrijkskunde zijn er 27 open plaatsen, voor economie 33, voor Engels 52, voor Frans 180, voor huishoudkunde 22, voor kleding 22, voor mechanica 34, voor Nederlands 252, voor project algemene vakken 32, voor technologische opvoeding 48 en voor wiskunde 184.

Voor de vakken Frans, Nederlands en wiskunde, waarvoor meer dan 180 plaatsen openstaan, springen in het oog. De uitschieter is Nederlands, waarvoor er meer dan 250 vacatures zijn. Er is ook een groot tekort aan leraars katholieke godsdienst. Van hen zijn er 83 te weinig. Ik zal straks zeggen voor welke vakken er meer kandidaten dan vacatures zijn.

De regionale verschillen zijn opvallend. De tekorten aan kleuteronderwijzers situeren zich enkel in de zones Brussel, Vilvoorde, Halle, Dilbeek en Antwerpen, Brasschaat, Boom, Mechelen. De tekorten aan onderwijzers zijn overal waarneembaar. De grootste tekorten doen zich eveneens voor in de zones Brussel, Halle, Vilvoorde, Dilbeek en Antwerpen, Kalmthout, Boom, Brasschaat, maar ook in sommige zones van West- en Oost-Vlaanderen zoals bijvoorbeeld in Waregem en Gent.

Voor onderwijzers Algemene en Sociale Vorming situeren de tekorten zich eveneens in Oost-Vlaanderen – Aalst, Lokeren, Sint-Niklaas, Gent – en West-Vlaanderen – Brugge, Oostende, Roeselare. De vacatures zijn in het buitengewoon onderwijs echter beperkter in aantal.

Opvallend is dat er in Limburg weinig tekorten zijn. Voor kleuteronderwijzer is de pool volledig opgevuld in Limburg. Ook voor onderwijzers is de pool in Limburg quasi volledig opgevuld. Dat is voor 100 percent het geval in de zones Beringen, Genk, Hasselt, Lommel en voor 90 percent in Maasmechelen. Enkel in de zones Tongeren en Sint-Truiden zijn er nog een aantal vacatures voor onderwijzer vrij.

De tekorten aan leerkrachten in het secundair onderwijs over alle disciplines heen situeren zich voornamelijk in de zones Antwerpen, Gent, Brugge, Kortrijk, Brasschaat, Mechelen, Brussel, Sint-Niklaas, Dilbeek en Vilvoorde. Ook hier is het

opvallend dat er in Limburg weinig tekorten zijn. Ook in de zone Diest en Oudenaarde is de pool bijna volledig opgevuld.

Mijnheer De Meyer, u vroeg me hoe de latere start van de werking van de vervangingspool ervaren wordt. Gelet op het feit dat de start pas op 5 oktober laatstleden werd gegeven, is het uiteraard te vroeg om hierover een eerste stand van zaken te kunnen geven.

Het departement Onderwijs heeft circa 40.000 gepersonaliseerde inschrijvingsformulieren aan kandidaat-poolleden verstuurd. De inbreng van de VDAB beperkte zich dit schooljaar tot enerzijds het verwerken van de ingediende kandidaturen en anderzijds de matching van de behoeften vastgelegd door het departement Onderwijs met deze ingediende kandidaturen. Technisch zijn er geen noemenswaardige problemen te signaleren. De VDAB heeft wel weinig soepelheid aan de dag gelegd in verband met de deadline tijdens de eerste inschrijvingsronde.

Wat de uitsplitsing van lesopdrachten voor dit schooljaar betreft en de mate waarin scholen gebruik hebben gemaakt van het appreciatierecht om een toegewezen leerkracht te weigeren, verwijs ik naar het antwoord dat ik hierboven heb gegeven.

De invoering van de zelfstandige stage is vastgesteld vanaf het academiejaar 2001-2002. Het valt ook te verwachten dat deze stages gespreid tijdens het academiejaar zullen plaatsvinden. Het is daarom niet mogelijk om vandaag reeds enig overzicht te geven van het verloop van deze stages. Een eerste evaluatie zal overeenkomstig het decreet gebeuren op het einde van het academiejaar. Ook een evaluatie van de bijstellingen van de vervangingspool is nog niet aan de orde. De startdatum was immers 5 oktober. Het is nog te vroeg om over een grondige evaluatie te beschikken.

Mijnheer de voorzitter, ik zal aan de commissie alle cijfergegevens bezorgen die ik heb aangehaald, samen met een gedetailleerde lijst van de tekorten.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mevrouw de minister, ik dank u, uw kabinet en uw administratie omdat u zo snel deze nuttige en interessante gegevens ter beschikking hebt gesteld. Ze geven een beeld van de werking met de aanstellingen uit de vervangingspool.

De Meyer

Ik heb er begrip voor dat u het nog te vroeg vindt om een grondige evaluatie door te voeren. Tijdens het werkjaar zullen we zeker nog op dit onderwerp terugkomen.

Wel is het spijtig dat de huidige werking van de vervangingspool nog niet optimaal is en niet voldoet aan het verwachtingspatroon van het onderwijs. We moeten nagaan in welke mate het imago van de onderwijssector ons parten speelt. Wordt het onderwijs beschouwd als een sector in moeilijkheden met heel wat onzekerheden over de loopbaan door de recente ontwikkelingen? Op welke manier kan de onderwijsloopbaan opnieuw aantrekkelijker worden? Deze vragen moeten aan bod komen bij de latere besprekingen.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mevrouw de minister, men heeft de werking van de pool met een maand opgeschoven. De inrichtende macht kreeg daardoor de gelegenheid om uit degenen die zich spontaan aandienden een soort van preselectie te maken. Bestaan daar gegevens over?

Minister Marleen Vanderpoorten : Dat zal zeker deel uitmaken van de evaluatie. We hebben verscheidene signalen ontvangen in positieve en negatieve zin. Er zijn nog geen gegevens opgevraagd. Dit zal zeker de volgende weken en maanden gebeuren.

De voorzitter : Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren : Mevrouw de minister, het verheugt me dat dit u ook ter ore is gekomen. Dit biedt echter geen oplossing voor degenen die vandaag niet in aanmerking zijn genomen. Ik zou graag hebben dat u dit signaal aan Roeselare geeft. Ze weten dat er vragen zullen komen. Het volstaat dan niet om één persoon vrij te maken om de telefoon te beantwoorden.

Veel kandidaten kampten met enorm veel moeilijkheden bij het invullen van de papieren. Ze zijn zelf op zoek gegaan naar deskundigen. Bij ons heeft een ambtenaar alle papieren van de kandidaten uit het gemeentelijk onderwijs moeten helpen invullen. Blijkbaar waren jonge leerkrachten niet in staat om de vragen in te vullen, omdat ze zo dubbelzinnig waren opgesteld.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *De heer Gilbert Vanleenhove, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

Vraag om uitleg van de heer Frans Ramon tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de kwaliteit van de voeding op school

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Ramon tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de kwaliteit van de voeding op school.

Ook de heer Moreau heeft een vraag ingediend over hetzelfde thema. Dat gebeurde net een beetje te laat om nog ontvankelijk te zijn. De vraag is geheel uitgeschreven en goed onderbouwd. Ik stel voor om de heer Moreau het woord te geven onmiddellijk na de heer Ramon.

De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, de kwaliteit van de voeding is ons aller zorg, maar schoolkinderen zijn nog veel gevoeliger dan wij voor wat ze te eten krijgen. Het is een kwetsbare populatie.

Een aantal berichten vormen de aanleiding voor mijn vraag naar wat het departement doet en nog kan doen. Deze week nog konden we in een tijdschrift over voedselveiligheid lezen dat op scholen te weinig aandacht wordt besteed aan heel elementaire zaken zoals het wassen van de handen voor de maaltijd.

Ieder van ons gaat op het puntje van zijn stoel zitten als kinderen worden geëvacueerd naar ziekenhuizen omdat ze opgewarmde maaltijden hebben gekregen of omdat ze iets slechts hebben gedronken uit een drankautomaat. Ik vermeld even terzijde dat het onthutsend is hoeveel een drankautomaat aan een school kost.

De directe aanleiding voor mijn vraag is de publicatie van een enquête in Test-Aankoop. Daaruit bleek een aantal nogal merkwaardige dingen. Zo bleek dat niet alle scholen bereid waren mee te werken aan de doorlichting, maar ook dat een gevarieerd menu vaak tot het rijk der dromen be-

Ramon

hoort, dat de hygiëne niet altijd wordt gerespecteerd, dat de vorming van het personeel te wensen overlaat, dat bij de keuze van een menu de financiële overwegingen dikwijls de doorslag geven en dat de infrastructuur van de scholen vaak onaangepast is. Dit zijn toch voldoende redenen om even bij het probleem stil te staan, al was het maar omdat scholen toch worden geacht om het goede voorbeeld te geven.

Mevrouw de minister, beschikt het departement over cijfergegevens ? Ik heb een paar voorbeelden opgesomd in de schriftelijke versie van mijn vraag. Beschikt het departement bijvoorbeeld over gegevens inzake kwaliteitscontroles ?

Ik ga ervan uit dat er regelgeving bestaat, maar wat gebeurt er bij het vaststellen van gebreken ? Op welke wijze kan het departement, in samenspraak met de inspectiediensten, optreden ?

Welke vereisten zijn van belang tijdens de opleiding van de samenstellers van de menu's of van het keukenpersoneel ? Hoe kan de vorming van die mensen worden verbeterd ?

Wat gebeurt bij de ontdekking van ziektekiemen in de voeding ? Speelt het departement dan een rol ?

Test-Aankoop vraagt aan de overheid om middelen ter beschikking te stellen van de scholen om de Europese regelgeving te kunnen toepassen. Kent u de omvang van de gevraagde middelen ? Hebt u reeds een idee hoe op de vraag kan worden ingegaan ?

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Mijnheer de voorzitter, ik dank u voor uw soepele opstelling en inschikkelijkheid waardoor ik mijn vraag om uitleg toch kan stellen. Als voorzitter moet u natuurlijk het Reglement respecteren.

De heer Ramon vertelde reeds dat de consumentenorganisatie onlangs een onderzoek deed naar de hygiëne in schoolkeukens. In ons land gebruiken ongeveer 500.000 leerlingen, of één jongere op vier, de hoofdmaaltijd in de schoolrefter. In vergelijking met een gelijkaardige enquête van tien jaar geleden, stelt Test-Aankoop een lichte verbetering vast in de kwaliteit van de menu's. Maar keukens waar de elementaire regels op vlak van hygiëne en voeding worden toegepast, zijn nog steeds zeldzaam.

Het valt op dat de scholen dit potje liever gedekt houden. Slechts 18 van de 480 aangeschreven scholen hebben een onderzoek ter plaatse toegestaan. Mijns inziens is dit lage cijfer al een teken aan de wand.

De samenstelling van de menu's laat veel te wensen over. Test-Aankoop heeft de menu's van achttien scholen door diëtisten laten ontleden. Amper twee scholen schotelen hun leerlingen evenwichtige maaltijden voor.

Ik zal dit even illustreren aan de hand van een aantal voorbeelden. 60 percent van de menu's zijn te vetrijk. 75 percent van de scholen schotelt de leerlingen twee tot drie keer per week gefrituurde gerechten of sauzen voor. Vis komt slechts zelden op tafel. Als er al eens vis wordt geserveerd, gaat het vaak om fish sticks.

Ook op het vlak van de hygiëne zijn de resultaten verre van positief. Wat de hygiëne in de keuken betreft, scoort amper een school op drie goed. In een Gentse school heeft het personeel zelfs toegegeven dat het frietvet slechts eenmaal per jaar wordt ververst. In een Brusselse school heeft de controleur van Test-Aankoop zelfs een kat in de keuken aangetroffen. De heer Ramon heeft daarnet al verklaard dat de onderzoekers in heel wat geanalyseerde voedselstalen ziektekiemen hebben aangetroffen.

Ik veronderstel dat de minister ook van mening is dat er in alle schoolrefters gezonde maaltijden moeten worden geserveerd. Hoe denkt de minister dit doel te bereiken ? Zal het geven van richtlijnen, het uitvaardigen van voorschriften of het verzenden van omzendbrieven volstaan ? Is de minister het met me eens dat er dringend paal en perk dient te worden gesteld aan de slechte hygiëne in heel wat schoolkeukens ? Welke stringente maatregelen wil de minister in dit verband treffen ?

De voorzitter : De heer Demeulenaere heeft het woord.

De heer Julien Demeulenaere : Mijnheer de voorzitter, in de rand van deze vraag om uitleg zou ik de minister ook willen vragen of het wenselijk of toelaatbaar is dat een aantal scholen in het gemeenschapsonderwijs leerlingen die geen maaltijd gebruiken geld vragen voor het gebruik van de refter. Dit betekent dat leerlingen geld moeten betalen om hun boterhammen binnen de schoolmuren op te eten. Is dit een wenselijke of een toelaatbare toestand ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, het departement beschikt niet over het nodige cijfermateriaal om te kunnen zeggen hoeveel warme maaltijden dagelijks op school worden geserveerd, welke leerlingen hier vooral gebruik van maken, hoeveel die maaltijden kosten of welke cateringbedrijven deze maaltijden leveren.

De controle op eetwaren op school of elders is een federale materie, ressorterend onder de bevoegdheid van de minister van Volksgezondheid. Inzake het bereiden en ter beschikking stellen van warme maaltijden en voedingsproducten moeten de schoolbesturen de regelgeving volgen die wordt vermeld in het KB van 4 december 1995 houdende de vergunningen van plaatsen waar voedingsmiddelen gefabriceerd of in handel worden gebracht en het KB van 15 december 1996 houdende de algemene voedingsmiddelenhygiëne en het moeten beschikken over een vergunning uitgereikt door de eetwareninspectie. Het KB van 7 februari 1997, zijnde de omzetting van de Europese richtlijn 93/143/EEG van 14 juni 1993 inzake de levensmiddelenhygiëne, benadrukt hoofdzakelijk de hygiënische eisen en de op hygiëne gerichte veiligheidsprocedures.

Bovendien geldt voor scholen de voorzorgsnorm. Deze norm is gebaseerd op de artikelen 1.382 en volgende van het Burgerlijk wetboek en op artikel 418 van het Strafwetboek. Deze voorzorgsnorm of 'voorzichtigheidsplicht' houdt in dat iedereen – en dus zeker het schoolbestuur, de directeur en het betrokken personeel – in alle omstandigheden, ook wanneer er geen uitdrukkelijke voorschriften bestaan, de nodige maatregelen moet treffen inzake veiligheid en hygiëne.

Voor de organisatie van het veiligheids- en welzijnsbeleid, wat ook de hygiëne omvat, geldt de regelgeving van ARAB en Codex. Codex, titel 11, hoofdstuk 1, artikel 21 omschrijft de opdracht van de preventieadviseur onder meer als volgt : 'de maatregelen in verband met de hygiëne op arbeidsplaatsen'. Codex, titel 11, artikelen 4 tot en met 18 omschrijft de opdrachten van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk onder meer als volgt : 'advies over hygiëne voor keuken, refter, enzovoorts'.

De onderwijsinspectie is bevoegd om bij schooldoorlichtingen een marginale controle op de voorwaarden inzake hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid uit te oefenen. Wat deze problematiek be-

treft, zal de inspectie zich onder meer baseren op de attesten en de verslagen van de controlebezoeken die door de bevoegde inspectie- of controle-diensten zijn afgeleverd. Concreet gaat het hier om de eetwareninspectie. Ik wil er trouwens op wijzen dat het hier een marginale inspectie betreft.

Het beginsel van het HACCP, het zogenaamde 'hazard analysis critical control point', moet eveneens worden nageleefd. Het HACCP staat in de Europese richtlijn 14.06.1993/ 43 inzake de levensmiddelenhygiëne. Het KB van 7 juli 1997 houdende de levensmiddelenhygiëne omvat de toepassing van deze Europese richtlijn.

De controle van het menu, van het keukenpersoneel en van de etensstalen behoort niet tot de opdracht van de onderwijsinspectie. Zoals eerder gesteld, dienen de schoolbesturen de federale regelgeving te volgen. De controle op de hygiëne van de maaltijden valt onder de verantwoordelijkheid van de directie, die hiervoor beschikt over een preventieadviseur en een geneesheer van de externe dienst voor preventie. Deze controle omvat de keuken- en refterinfrastructuur, de afzuig- en koelinstallaties, de hygiëne en de gezondheid van het personeel, de kwaliteit en de bewaring van de ingrediënten en de evenwichtige samenstelling van het menu.

Voor de controle op de hygiëne van de leerlingen en voor het samenstellen van het menu kan een school ook een beroep doen op de geneesheer en de verpleegkundige van het CLB. Deze mensen hebben voldoende kennis van dieet- en voedingsleer om een evenwichtig menu voor gezonde kinderen of adolescenten op te stellen. De opleiding van het personeel valt onder de verantwoordelijkheid van de directie, die gekwalificeerd personeel dient aan te werven.

Gediplomeerde koks hebben in hun opleiding de HACCP-richtlijnen leren toepassen. Bij het toepassen van deze richtlijnen kunnen de arbeidsgeneesheer en de preventieadviseur de koks bijstaan. Op aanvraag van de preventieadviseur heeft de arbeidsgeneesheer in een aantal scholen studiemiddelen over het HACCP georganiseerd voor het keukenpersoneel, voor de verantwoordelijke voor de aankoop van voedingswaren en onderhoudsproducten en voor het onderhoudspersoneel.

De inspectie voor het secundair onderwijs gaat tevens na of binnen het studiedomein voeding voldoende aandacht aan de HACCP-reglementering wordt besteed. In dit verband kan de inspectie nagaan of dit item voldoende aan bod komt in de

Vanderpoorten

leerplannen en of er aandachtspunten in de stage-verslagen te vinden zijn.

Indien in voedingsstalen pathogene stalen worden gevonden, kunnen, in overleg met de preventie-adviseur en de arbeidsgeneesheer, een aantal maatregelen worden getroffen. Al het mogelijk besmet voedsel kan voor vernietiging worden opgehaald. Een volledige ontsmetting van de keuken, de opslagruimte en het aanwezige materiaal kan worden georganiseerd. De arts van het CLB wordt op de hoogte gebracht en kan maatregelen nemen met betrekking tot de leerlingen of hun ouders. De preventie-adviseur en de arbeidsgeneesheer zijn opgeleid om in dergelijke situaties de nodige beslissingen te nemen.

Ik heb er geen idee van welke middelen volgens Test-Aankoop nodig zijn om de Europese regelgeving terdege toe te passen.

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister ik wil u bedanken voor uw uitvoerige antwoord. Blijkbaar komt hier heel wat regelgeving bij kijken. Ik vind het heel terecht dat u aangeeft dat schoolbesturen deze regels moeten volgen. Veel heeft ook te maken met de attitude van de school. Een aspect is misschien de directies en de opleiding ervan : misschien is het mogelijk via dat kanaal meer aandacht te vragen voor de kwaliteit van de voeding en de hygiëne op school. U zei ook dat de CLB-artsen en -verpleegkundigen die actief zijn op een school terzake een belangrijke rol moeten spelen. Uw departement zou daar toe enige impulsen kunnen geven.

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Mijnheer de voorzitter, ook ik wil de minister danken voor haar antwoord. Wel vind ik dat de verantwoordelijken van de CLB's – en dat zijn onder meer geneesheren en verpleegkundigen – meer controle moeten uitoefenen, zeker daar waar het nodig is. Ze zouden ook moeten optreden indien vereist. Wanneer schoolrefters niet in orde of keukens niet hygiënisch zijn, dan moeten die tijdelijk worden gesloten, tot de zaak in orde is gebracht.

Minister Marleen Vanderpoorten : De heer De-meulenaere vroeg of daar geld kan voor worden gevraagd. Hij had het over het gemeenschapsonderwijs. Ik verneem dat dit in veel scholen voorvalt

en zich niet beperkt tot één net. Dit is een element dat behoort tot de sociale voorzieningen die door de school zelf worden georganiseerd. Een deel van de werkmiddelen kan daarvoor worden gebruikt. De school beslist autonoom op welke wijze ze dat vraagt. Misschien hoort dit bij de discussie over de kosteloosheid. Ik meen dat dit alleszins aan bod zal komen in die discussie. Er is immers de vraag hoe ver men daarin kan gaan. Maar het is geen onderwijsopdracht : het behoort tot de sociale voorzieningen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de investeringen in het wetenschappelijk onderzoek

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Huybrechts tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de investeringen in het wetenschappelijk onderzoek.

De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, volgens rector Oosterlinck van de Katholieke Universiteit Leuven investeert Vlaanderen veel te weinig in wetenschappelijk onderzoek. Vlaanderen heeft alleen zijn grijze hersencellen, zijn vernuft, maar de huidige Vlaamse regering vindt het blijkbaar niet nodig om daarin te investeren. Het wetenschappelijk onderzoek heeft dringend nood aan een groter onderzoeksbudget om het huidige onderzoek op zeer hoog niveau te vrijwaren, aldus rector Oosterlinck. Gegevens leren ons dat de Vlaamse overheid nauwelijks 0,6 percent van het bruto regionaal product besteedt aan onderzoek. Onze Europese buurlanden investeren gemiddeld tussen 0,75 en 0,8 percent, dus een kwart meer. Daarmee behoort Vlaanderen in de Europese Unie tot de zwakkere groep. Dan hebben we het nog niet over Japan en de Verenigde Staten, die bijna 1 percent aan onderzoek zouden besteden.

Mevrouw de minister, tijdens de vorige zittingsperiode was Vlaanderen op de goede weg, maar helaas heeft de huidige Vlaamse regering daar een andere kijk op. Het inhaalproject voor wetenschappelijk onderzoek, met 2 miljard frank extra per

Huybrechts

jaar, moest ervoor zorgen dat Vlaanderen op middellange termijn in de buurt zou komen van wat onze buurlanden besteden aan onderzoek. Vanuit een bepaalde meerderheidshoek wordt momenteel beweerd dat Vlaanderen geen achterstand heeft qua wetenschappelijk onderzoek in vergelijking met onze buurlanden, en dat de cijfers die de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid gebruikt een vertekend beeld geven. Deze raad berekende echter dat de achterstand nu al ongeveer 10 miljard frank zou bedragen. Feit is dat de huidige regering het inhaalplan stopzette en dat 2000 een evaluatiejaar werd. In 2001 werd het budget verhoogd met 1 miljard frank. Volgens u, mevrouw de minister, ging het echter over 1,5 miljard frank. Zelfs als dat laatste klopt, dan is dit nog steeds beduidend lager dan wat de vorige regering beoogde. Alles laat vermoeden dat ook in 2002 het budget opnieuw beperkt zal zijn tot 1 of 1,5 miljard frank.

Mevrouw de minister, u erkent dat de vorige regering meer geld besteedde aan wetenschappelijk onderzoek, maar stelt dat het geld momenteel beter wordt aangewend. Tevens erkent u dat er geen langetermijnplanning is om de inspanningen voor onderzoek systematisch op te voeren. Waarop baseert u zich om te verklaren dat het budget voor wetenschappelijk onderzoek momenteel efficiënter dan vroeger wordt aangewend? Bent u bereid en in staat om de budgetten voor onderzoek op te trekken, zodat een nieuwe en versterkte inhaalbeweging voor wetenschappelijk onderzoek mogelijk wordt?

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de voorzitter, vooraf heb ik een vraag om informatie. Kan het zijn dat er ondertussen een interpellatieverzoek is ingediend over dit onderwerp?

De voorzitter : De heer Van den Brande heeft een dergelijke interpellatie aangekondigd, maar dit verzoek is nog niet binnen.

De heer Chris Vandenbroeke : Indien die interpellatie plaatsvindt, zouden we immers meer ten gronde kunnen ingaan op dit onderwerp.

Mevrouw de minister, ik wil me aansluiten bij deze vraag. Dit probleem is niet alleen aangekaart door de heer Oosterlinck. Ik meen te weten dat dit thema bij de heropening van vrijwel alle hogescholen en universiteiten onder de aandacht is ge-

bracht. Het zou zelfs al hebben geleid tot een woordenwisseling met u. Een omstandige analyse, zelfs in een vergelijkend kader, werd terzake ook al gemaakt door de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid. We zijn ondertussen toe aan het derde begrotingsjaar van deze zittingsperiode. Uit de analyse blijkt dat we minder investeren in onderzoek en ontwikkeling dan in de voorbije zittingsperiodes. Ik geef wel toe dat men eerlijke vergelijkingen moet maken. In de voorbije zittingsperiode werd ervoor gekozen om 4 maal 2 miljard frank per jaar te investeren, maar men kan zich afvragen wat die som inhoudelijk behelsde. Toch blijft het zo dat we vandaag veeleer aan de lage kant investeren. Toen we begonnen met deze zittingsperiode was ik het er volledig mee eens toen u stelde dat men het eerste jaar even zou evalueren, om nadien de passende accenten te kunnen leggen. Deze accenten impliceren natuurlijk ook centen. Ik heb de indruk dat u het op dit vlak enigszins laat afweten.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, bij de toelichting over de evolutie van de middelen voor wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid zal ik me beperken tot de bedragen die onder de verantwoordelijkheid vallen van minister Van Mechelen en mezelf. Deze middelen staan ingeschreven in de programma's 71.1 onder de noemer Algemeen wetenschapsbeleid, 72.2 onder de noemer Wetenschappelijk onderzoek op initiatief van de vorser, 71.3 onder de noemer Wetenschappelijk onderzoek met economische finaliteit, 71.4 onder de noemer Strategisch en beleidsgericht onderzoek, 33.2 onder de noemer Universitair onderwijs en 33.3 onder de noemer Coördinatie hoger onderwijsbeleid. De programma's 33.2 en 33.3 bevatten de werkingstoelagen van de universiteiten. Om een volledig beeld te krijgen van de middelen die de Vlaamse overheid uittrekt voor het universitair onderzoek, dienen ook de werkingsmiddelen van de universiteiten mee in beschouwing te worden genomen.

Volgens de statistieken van de OESO wordt hier immers 25 percent van als middelen voor Onderzoek en Ontwikkeling aangerekend. Ik wil benadrukken dat – in tegenstelling tot de vorige zittingsperiode – de versterking van de universitaire werkingstoelagen een prioriteit is van deze regering.

Naast deze kredieten beschikken de andere Vlaamse ministers voor hun bevoegdheidsdomei-

Vanderpoorten

nen ook over kredieten voor wetenschappelijk onderzoek. In de Speurgids wordt jaarlijks het Horizontaal Begrotingsprogramma voor Wetenschapsbeleid voorgesteld. Hierin worden alle kredieten samengebracht voor wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid die zijn ingeschreven in de Vlaamse begroting.

Om de onderzoeksinspanningen van een land in kaart te brengen, heeft de OESO een methodologie vastgelegd. Hierbij worden de middelen voor wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid ingedeeld in drie categorieën. Ten eerste is er 'Onderzoek en Ontwikkeling'. Daarbij gaat het over wetenschappelijke activiteiten die tot doel hebben wetenschappelijke kennis te ontwikkelen – meer bepaald grensverleggend onderzoek -, die toepasbaar maken – meer bepaald toepassingsgericht onderzoek – en de toepassing of ontwikkeling zelf. Ten tweede is er 'Onderwijs en Vorming', meer bepaald de component onderwijs in de basisfinanciering van de universiteiten. Tot slot is er 'Wetenschappelijke en Technologische dienstverlening'.

In vergelijking met 2001 stijgen de middelen die zijn ingeschreven in de begroting 2002 voor wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid op de programma's 71.1, 71.2, 71.3, 33.2 en 33.3 met meer dan 2 miljard frank, namelijk van 40,8 miljard frank tot 42,9 miljard frank. Tijdens de vorige zittingsperiode werd jaarlijks eveneens een bedrag van 2 miljard frank toegevoegd.

Indien we ons beperken tot het gedeelte 'Onderzoek en Ontwikkeling', wordt in 2002 in vergelijking met 2001 meer dan 1,5 miljard frank aan bijkomende middelen in de Vlaamse begroting ingeschreven voor onderzoek en ontwikkeling. Die stijgen namelijk van 22,4 naar 23,9 miljard frank.

Indien we kijken naar de evolutie sedert 1995 van de middelen voor wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid die op bovenvermelde programma's van de Vlaamse begroting zijn ingeschreven, blijkt duidelijk dat die over de hele periode systematisch toenemen, behalve in 2000.

Bij haar aantreden heeft deze regering gesteld dat in 2000 een rustpauze zou worden ingebouwd om – na een periode van substantiële groei – de noodzakelijke beleidsheroriënteringen door te voeren. Zoals in de periode 1995-1999 nemen vanaf 2001 de middelen weer toe. Van een stagnatie van de Vlaamse publieke middelen voor wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid is bijgevolg geen

sprake. Met deze stijging in een jaar waar iedereen verwacht dat de economie vertraagt, doet de regering een belangrijke inspanning om onze achterstand inzake O&O-uitgaven ten opzichte van onze buurlanden in te lopen. Wat sommigen ook mogen beweren : wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid is een prioriteit van deze regering.

De stijging van de middelen is absoluut noodzakelijk, maar daarnaast dienen ze ook optimaal te worden ingezet. Een eerste vereiste hierbij is een evenwichtige uitbouw van alle componenten van het wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid. Hier werd terdege rekening mee gehouden bij de bestemming van de bijkomende middelen in de begroting van 2002.

Ik geef enkele voorbeelden. Naast de verdere, planmatige verhoging van de werkingstoelagen van de universiteiten wordt in 2002 in een bijkomend bedrag van 200 miljoen frank voorzien voor de Bijzondere Onderzoeksfondsen. Voor de verdere uitbouw van de steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek wordt in 120 miljoen frank voorzien. Voor de versterking van het programma 'Generisch Basisonderzoek aan de Universiteiten', waarmee projecten van basisonderzoek worden gefinancierd die worden voorgesteld door universitaire onderzoekers, wordt in 270 miljoen frank meer voorzien.

In de begroting van 2002 stijgen de middelen voor onderzoek op initiatief van de bedrijven met 500 miljoen frank. Deze stijging zal toelaten de hogere steun aan bedrijfsprojecten die het nieuwe O&O-besluit met zich meebrengt, en die per project op 15 percent wordt geschat, te financieren. Ze zal ook toelaten in de nodige middelen te voorzien voor de versterkte steun aan innovatiesamenwerkingsverbanden die op een substantiële stijging van hun steun – per manjaar ongeveer 25.000 euro – kunnen rekenen. Ook wordt in een bedrag van 250 miljoen frank voorzien voor de financiering van basisonderzoek op initiatief van de bedrijven. Dit zal gebeuren in nauwe coördinatie met een analoge versterking van de middelen voor technologisch basisonderzoek aan de universiteiten.

Daarnaast blijft een doelmatiger inzet van middelen een doelstelling van de Vlaamse regering. In de voorbije twee jaar is zowel inzake wetenschappelijk onderzoek als technologische innovatie systematisch gewerkt aan het transparanter maken van de structuren, het vereenvoudigen van de regelgeving en het afbouwen van het groot aantal, vaak kleine en elkaar overlappende financieringsmechanismen.

Vanderpoorten

Of de middelen voldoende zijn, is een andere vraag. Dat is een aparte discussie. Men kan echter niet zeggen dat er in de begrotingen geen inspanningen worden gedaan op het vlak van wetenschappelijk onderzoek.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Ik dank de minister voor haar antwoord. Ik kan alleen maar hopen dat de nodige middelen worden vrijgemaakt om wetenschappelijk onderzoek op hoog niveau te blijven garanderen.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mevrouw de minister, uw voorganger maakte er een erezaak van om ons zeer regelmatig de nodige Speurgidsen te bezorgen. Ik mis dat een beetje. Dat zou bepaalde misverstanden kunnen vermijden.

Ik heb me nu gebaseerd op het VRWB. Daaruit blijkt dat de verhouding 0,6 percent blijft ten opzichte van het bruto regionaal product. De vraag is

of dat genoeg is. In vergelijking met het OESO-gemiddelde is dit beduidend minder. Het federale niveau laat het qua financiële input ook mateloos afweten. Dit impliceert een extra uitdaging voor de Vlaamse overheid.

Onze economische troef zijn de KMO's, maar dat is voor het wetenschappelijk onderzoek een handicap. Grote ondernemingen en multinationals houden zich daar veel meer mee bezig. Daarom moet de overheid extra bijsturen.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : De heer Vandenbroeke haalt een aantal belangrijke discussiepunten aan. In het kader van de begrotingsbespreking moeten we meer aandacht besteden aan het wetenschapsbeleid dan in het verleden het geval was.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 16.37 uur.*
